

Fordulatokban gazdag pályáján viszonylag későn kezdett kifejezetten művésztélektani tanulmányokat írni. Első írásai e tárgykörben 1970-ben jelentek meg – Mészöly Miklós *Saulus* regényéről, Krúdy Gyula *Utolsó szivar az Arabs Szürkénél* című novellájáról, valamint Ingmar Bergman filmjéről, a *Rítusról*.¹¹ Valamennyi átváltozás-történet, elhallgatott indíték-háttérrel, melynek felderítése elsőrendű pszichológiai feladatnak tűnhetett.¹² Krúdy-értelmezésének megkülönböztetett jelentőséget adott, hogy egy olyan konferencia számára készült, amely célul tűzte maga elé az irodalmi műelemzés módszertani megújítását, s így az általa bemutatott javaslat közvetlenül részesévé vált egy útkereső-kísérletező diskurzusnak. Bizonyára Mérei Ferenc érdeklődéséből fakadt, hogy szinte kizárólag filmekről és irodalmi művekről írt, de az is tény, hogy a Filmtudományi Intézet és az Irodalomtudományi Intézet rendelt tőle rendszeresen tanulmányokat.¹³

*Mérei Ferenc emlékkönyv születésének
80. évfordulója alkalmából* [a továbbiakban: EK]. Budapest: Magyar Pszichológiai Társaság–Animula Egyesület, 1989.

Mérei Ferenc: *Lélektani napló* [a továbbiakban: LN]. Budapest: Osiris Kiadó, 1998. 22.

Mérei
Ferenc: „...vett a füvektől édes illatot”. *Művészetpszichológia* [a továbbiakban: MP]. [Szerk.: Forgács Péter.] Budapest: Múzsák Közművelődési Kiadó, [s. a.] [1986].

- 11 Mérei Ferenc: Elkötelezettség és ambivalencia. Mészöly Miklós Saulusának lélektani implikációi. *Kritika*, 8 (1970) 1. sz. 23–26.; Mérei Ferenc: Azonosítás és szerepcseré az Arabs Szürkében. Implikált pszichológiai mechanizmusok az irodalmi műben. In: Hankiss Elemér (szerk.): *A novellaelemzés új módszerei. A szegedi novellaelemző konferencia anyaga*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970. 11–18.; Mérei Ferenc: Nyomozás vagy azonosulás? Rítus. *Filmkultúra*, 6 (1970) 4. sz. 29–37.
- 12 Egyik összefoglaló tanulmányában egyenesen azt állítja, hogy a pszichológiai értelmezés az olyan művek esetében illetékes és eredményes, amelyeket „valamilyen pszichológiai átváltozás, átlényegülés jellemez”. Mérei Ferenc: Bevezetés az irodalompszichológiába. In: MP, 68. Mérei vonzalmát az alakváltoztatás és az átváltozás motívuma iránt kiemeli és értelmezi: Balassa Péter: *Mérei Ferenc műelemzései, avagy a dramma giocoso*. In: EK, 92–97.
- 13 Már a *Lélektani naplóban* hivatkozik arra, hogy csak az irodalomban érzi magát igazán felkészültnek: „A második ok, amiért kizárólag irodalmi példákhoz nyúlunk, az, hogy a zené-

ben és a festészetben nem vagyunk elég jártasok (e két művészetben memóriánkban sem bízhatunk meg, márpedig anyagunkat csaknem kizárólag emlékezetből merítjük).” *LN*, 56.